

THEN 1-NA: THLÎR LÂWKNA

DUHTHLANNA hi kan nuna bet tlat sa a nih avângin a ngaihtuah pawh kan ngaihtuah ngâi lêm lo fo. Chuvâng chuan duhthlanna ða lo tak tak kan siam ðîn a, chûngte'na a nghawng ða lo tak takte chu kan tuar fo rêng a nih hi. Mahse, chutiang duhthlannate chu kan siam nawn kan siam tho mai si a. Tûn kêr zirlâi hian duhthlanna siam chungchâng min enpui dâwn a, tin, Pathian duh dân anga duhthlanna kan siam theih dân tûr pawh min hrilh dâwn bawk a ni.

“Duhthlanna” tih kan sawi hian kan rilru-a lo lang chu duhthlanna zalên hi a ni tlângpui ðîn. Pathianin kan hnêna thilthlâwnpêk a dah zînga ropui ber chu mahnia duhthlanna zalên hmang thei ni tûra min lo siam hi a. He thilthlâwnpêk tel lo hi chuan thilthlâwnpêk dang zawng zawngte pawh hi zalên takin kan chên thei lo vang. Tin, he thilthlâwnpêk tel lo hi chuan Pathian hmangaihna kan chhân lêtna leh amah chibai kan bûkna zawng zawng pawh hi a lem leh ruak mai a ni bawk dawn a. Zalênna dik tak chuan dik taka hmangaih thei tûrin min pui ðîn. Mahse, he zalênna hi a ða lo zâwng pawha hman theih ve tho a ni a. Kan hriat tlân ðeuh angin, suala mihringte an tlûk achin kha he zalênna hi dik lo taka hman a lo ni fo tawh rêng nghe nghe a ni.

Sual chuan he lei hi thim hnuaiah luhpui tawh mah se, Pathian chuan vênghimin, kan kalna tûr kawng kan hmuh theih nân êng chi hrang hrang min lo pe tho a. Kan nuna

harsatna leh natna lo thlengte hi Pathian thlentîr ni-ah kan ngâi fo thîn. Amaherawhchu, ngun taka kan ngaihtuah chuan, chutiang harsatnate chu kan pumpelth theih nâna Pathianin kawng min lo buatsaihsakte chu kan hre lo a ni thîn zâwk tih kan hre thei ang. Kan Pathian hi mahni rawn inpuang chhuak thîn Pathian a ni a, Pathian dawhthei tak a ni bawk). Leilunga thil thleng thîn hmang te (*Sâm 19:1-3, Rome 1:20*), ÷awngfâina hmang te (*Mat. 21:22, Jak. 1:5*), Pathian Lehkhabu hmang te (*Sâm 119:105, 2 Tim. 3:16*), Pathian ÷ih mi kâihruaitu fîng tak hmang te (*Thuf. 11:14, 15:22*) leh a ropui ber, Isua nun leh thusawi hmang te (*Heb. 1:2, 3*)-in a inpuang thîn a. Hêngte hi khawvêla kan chêng chhûnga kan êng neihte a ni. Hêngte hi râwn hmasa phawt lo chuan duhthlanna liam tham kan siam ngâi tûr a ni lo, a bîkin tûn kâr zirlâiin a sawi pawimawh êm êm, hêng: 1) thian tûr thlan chungchângah te, 2) nupui-pasal tûr thlan chungchângah te, 3) eizawwnna/hnathawh tûr thlan chungchângah te phei chuan kan râwn ngei ngei tûr a ni.

THÊN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Kristian Mawhpurhnate Hlen Tûra Chawhpûrna

Kan duhthlanna siamte avâng a tûna kan nih ang hi ni hlawm kan ni a. Kan duhthlanna siamte avâng bawkin tûna kan awmnaah hian awm kan ni hlawm bawk. Mi dangte nêh hian inmamawh tawn leh inring tawn ÷euh kan nih avângin anni duhthlanna siam pawhin kan nunah nghawng a nei ve thîn tho a; mahse, chûng an duhthlanna siamte chu keimahnin kan lo dawnsawn dân azir zêlin a fawng chelhtu kan niin kan ni lo thîn bawk. Hetiang hi thil nih dân a ni tih kan hria a nih chuan tûna harsatna kan tawh mêkte pawh hi a chin fel dân leh a thlîr dân kan thiam thei ang a, tin, kan nuna thil lo thleng ÷henkhat hi chu keimahni thunun theih phâk bâk a ni tih pawh kan hrethiam thei bawk dân a ni.

Kan nun pêng hrang hranga duhthlanna kan siamte hi a pawimawh hlawm khawp mai a. Chuvâng tak chuan, mi tin hian an duhthlanna siam chu a dik nge dik lo tiin ngaihtuahna an sêng phawt ang a, chumi hnu chuan dik nia an hriat ber chu an thlang ta thîn ni-ah ngâi ila. Mahse, thil lungchhiatthlâk tak chu, mi nâwlpuite hi chuan eng hi nge nun dân dik ni ang tih lamah âiin, eng computer ber hi nge ka lei ang ti-ahte ngaihtuahna an sêng tam zâwk tlat si.

Remchâna, hnam nunphung, thiante nawrna, rilru so leh no, tihthana lo neih tawh thilte leh chhan dang pawh awm hran lova duh ve ngawtna ang chîte hian Pathianin nei se min duhsak nun chu nei thei tûrin duhthlanna dik min siamtîr hran lo khawp mai a. Chutiang inngahna dawrâwm tak tak behchhana thutlûkna siam chu thil âtthlâk tak a ni. Mi tin hi, Kristian kan ni emaw, kan ni lo emaw, eng behchhanin nge duhthlanna ka siam dân tih zawhna hi chhâng tûra phût kan ni theuh a ni.

Kristian Nun Sân Tha Inngahna

Kristian nun dân tha inngahna pawimawh tak chu Pathian anpuia siam kan nihna hi a ni a (*Gen. 1:27*). Thutlûkna kan siam rêng rêngte hi hemi aţang hian teh zêl tûr a ni. Pathian nungchang kan hriat tam zawh poh leh thil dik leh tha kan hmuh dân pawh a zau ang a, kan thlenna tûr chu a ropuizia a lang zual deuh deuh bawk ang (*2 Kor. 3:18*). Chuti a nih chuan, eng tin nge kan duhthlanna siamahte hian Pathian anpui kan nihna chu vawnhim zêl a nih theih ang le?

Chu zawhna chu i chhân hmain he thawnthu hi han ngaihtuah hmasa phawt teh. Tum khat chu mi pakhat hian Michelangelo-a kha Davida lim a kêr dân chanchin a zâwt a ni âwm a. Chu pa chuan, “Eng tin nge hetiang milem mâwi leh ropui lutuk hi mârbul hlâwm aţang mai maiin i siam

theih le?” tiin a zâwt a. Machelangelo-a chuan, “Davida ang lo zawng kha ka hlep thla vek a” tiin a chhâng e an ti. Isua ang kan lo nihna tûr thilte chauh ti tûr leh, amah ang kan nihna tûr dâl thei thilte zawng chu kan nun aṭanga paih bo tûrin duhthlanna kan siam thei a. Pathian anpui ni tûra koh kan ni tih rilrua hriat rengna hi Kristian nun dân ṭha neih theihna tûra thil pawimawh tak a ni a. Nimahsela, “Isua’n eng nge a tih ang?” tia zawhna zawh ngawt bâk puihna leh kaihhruaina kan mamawh a ni.

Kristian Nun Dân Ṭha Neih Theihna Tûr Kawngte

Bible zirtîrna thute hian Kristian nun dân ṭha kan neih theihna tûr kawngte min kawhhmuh a. Adventist Kohhranin Kristian nun dân ṭha lam zirna kawnga mi thiam tak kan neih Miroslav Kiš-a khân Pathian Lehkhabu aṭanga finna thu awmte lâk chhuah theih dân kawng pathum min hrilh a (Miroslav Kiš, “Biblical Narratives and Christian Decision,” *Journal of the Adventist Theological Society* 9, nos. 1, 2 [1998]: 24–31 en la). Chûngte chu: 1) principles, 2) rules of action, leh 3) normative models te a ni. Hêng thil pathumte hi hriatthiam awlsam tak an nihna chin a awm a, tin, pathum lek a ni bawk a, i class member-ten an rilru-a an vawn reng theih nân blackboard-ah emaw ziak chhuak nghe nghe ang che.

Thupuite: Hêngte hi thil dik leh ṭha kan hriat dânna inngat a ni a. Mi zawng zawng tâna siam leh danglam thei lo, chutih rual chuan Pathian Lehkhabu aṭanga tihêna mamawh si a ni hlawm. Thu Sâwm Pêk te, Sâm te, Thuhriltu te, Thufing te leh Chanchin Ṭha bute (a bîk takin tlâng chung a Isua thusawite kha) leh, Thuthlung Thara lehkhathawn hrang hrangte hi mihring nun pêng hrang hrang huap zo vek tûr inkaihhruaina thu tling hriat theihna hnâr nia miin an pawm tlân a ni a. Uirê loh leh kan chung a miten an tiha kan duh

tûr ang chu mite chungah pawh ti ve tûr kan ni tih thute hi eng hun pawha zawm tlâk inkaihhraina thu ða a ni (*Exod. 20:14, Mat. 7:12*).

Chêtna Dânte: Hêngte hi inkaihhraina dân zau tak aţanga lâk chhuah niin, eng emaw bîk atâna hman tûra duan a ni a. Pathianin Baala mâichâm tichhe vek a, a âiah LALPA maichâm din tûra Gideona thu a pêk te (*Rorêltute 6:25, 26*), Isuan a thil neih zawnz zawnz hralh vek tûra mi hausa tlangvâl a hrih te (*Mat. 19:21*), leh a khandaih lek dah bo tûra Petera thu a pêk te (*Mat. 26:52*) kha chu tûnlâi hun atân a ni lo va. Chutih rual chuan, pawimawhna engmah an nei tawh lo tihna erawh a ni chuang lo thung. Chibai bûkna chungchângah te, milem biakna chungchângah te, sum leh pâi chungchângah te, eng nge ngaih pawimawh hmasaka neih tûr tih chungchângah te leh tharum thawhna chungchângah te hian hêng thupêkte hi Pathian duh dân eng nge tih hriat theih nân râwn ðin tûr a ni.

Entawn Tûr: Bible-a thawnthu kan hmuhte hi thil dik leh dik lo tehna hmanrua atân hman theih a ni hlawm a. Paula chuan “hêng thilte hi [srael hnam chanchin kal tawhte kha] keimahni min zirtîrna tûra ziaa a ni” tiin a sawi a (*1 Kor. 10:11, ESV*). Hêng thawnthute hi entawn atâna hman tûr a ni a, a chhan chu anmahni anga thil ða lo tih châkna kan neih ve lohna tûra vaukhanna thu an nih vâng a ni (*1 Kor. 10:6, ESV*). Chubâkah, kan entawn atâna ziaa a nih avângin entawn tûr an ni hrim hrim bawk. Pathian duh dân palzûta a awm lâia harsatna leh thlêmna lo hmachhawn tawhtute chu tute nge ni tih min hrih a. Thil dik leh dik lo tefung kalh emaw, zui emawin nghawng a neihte chu târ langin, thil thlen chhan leh a rah chhuahte chu min hmuhtîr a ni. Kiş-a vêk hian (“Biblical Narratives and Christian Decision” tihah hian) Bible-a thawnthu awmte chhiar hi thil

hlâwkhâk tak a nih thu a sawi a: “Keimahni’na thil سوال va ti ve kher lo hian, mi dangte thil tawn aṭangin zirlâi zir chhuah theih tam tak kan nei tho a ni” tiin—Phêk 29.

ṬHEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

Ṭhen hnihnaah kha chuan ngaihruatna leh ni tûra rin thil a tam deuh hlek a. Chutiang chu thil pawimawh tak ni tho mah se, tûnah chuan nun dân dik leh ṭha kan sawi tâkte kha duhthlanna kan siamna kawnga hman ṭangkâi dân tûr kawng kan sawi tawh ang. Hêngte hi kawppui tûr kan thlan kawnga kan hmachhawn tûr thil ṭhenkhat chu a ni:

Landân 1: I ṭhian pakhat chu vawi hnih ngawt nupui/pasal ṭhen tawh a ni a. Mahse, in kohhran member-te zîngah khân mi pakhat duh deuh mai a nei leh tawh a. I hnênah lo kalin i thurâwn lâk rawn tum ta se, Pathian Lehkhabu aṭang hian thurâwn, inkaihhruaina thu leh entawn tûr eng nge i lo kawhhmuh ang?

Tih dân tûr: Zirlâi bu ziaktu hian dân rangkachak kha rawn sawi chhuakin kawppui tûra kan mi duh ang chu kan hmuh theih nân keimahni hi mi dangte duh tlâka kan awm a pawimawh thu a sawi a. Kan kawppui tûrten nei se kan tih mizia ang chu keimahni hian kan nei hmasa phawt tûr a ni.

Isaka leh Rebeki-te thawntu kha entawn atâna ṭha tak a nihna lâi tam tak a awm a, chûngte chu: 1) Isaka khân a kawppui tûr thlan thu-ah mi dangte a ring ngam (*Gen. 24:1–4*); 2) an awmna rama awm ve milem be mi nulate kha chu thlan tinah a tin lo hrim hrim (*Gen. 24:6*); 3) Isaka chu Rebeki lo thlen dân tlâiah khân a lo inngaihtuah (a lo ṭawngṭâi a ni mai thei) (*Gen. 24:63*); 4) an thil ruahmanah hian mi tin an lâwm tlâng vek niin a lang bawk.

Landân 2: Nupui pakhat âia tam neih phal a nihna hmuna chêng ðhian pakhat i nei a. Chu i ðhian chuan pawm lâi nei reng chungin nupui dang neih leh a tum a. Bible-ah pawh nupui pakhat âia tam neih khapna thu a awm lo tih chu ðanchhanah a hmang nghe nghe bawk. Ni e, Israel hnam thlahtu bulte zînga tam tak kha nupui pahnih pathum neite an ni hlawm a. Eng tin nge a ngaihdân sawh sawn thei tûrin i titipui theih ang?

Tih dân tûr: Leviticus 18:18-ah chuan, he thu, “I nupuia laizâwn chu a saruakna hlîm tûrin i nupui la dam chhûng chuan i nei kawp tûr a ni lo” tih kan hmu a.

He lâi thu hian nupuia laizâwnthe neih *chauh* a khawp a nih chuan, nupui pakhat âia tam neih theih a ni tih ðanchhan atân a hman theih ve tlat mai. Amaherawhchu, “nupuia laizâwn” tih ðawngkam hi thisen zawmpui kher ni lo, hmeichhia ni tawh phawt sawina a ni tih tichiangtu a awm tlat mai a, chuvâng chuan, nupui pahnih neih theihna tûra ðanchhan atân chuan hman a rem lo a ni. Chutiang chu hrilhfiah dân dik tak tûr a nih dân kawng pariat lâi a awm thu Richard M. Davidson-a chuan a sawi a (*Flame of Yahweh: Sexuality in the Old Testament* [Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, Inc., 2007], p. 194 en la).

Nimahsela, Leviticus 18:18 hian eng nge a kawh chiah tih kan hriat loh avângin thutlûkna kan siam thei lo em? Kan siam thei lo a nih pawhin Eden huana chêng Evi leh Adama-te nupa inlaichînna kha ngaihtuah ila, ngaihdân kan siam thei tho âwm e. Tin, Bible-ah hian nupui pakhat âia tam an neih avînga an nupa kê leh chhûngkaw nun thlenga harsatna tâwk mi tam tak hmuh tûr an awm bawk. Abrahamate, Jakobate, Davidate, Solomonate nun kha en ila, nupui pakhat chauh nei ni se, an buaina tam tak kha chu an pumpel thei ngei ang.

INSIDE STORY

HARSATNA KÂRA CHHAWMDÂWLTU

By Carolyn Azo

MARCELO Dornelles-a chuan Africa rama mipui rilțâm chanchin a hriat avâng a rilru hrehawm taka awmin, nuam taka an khawsakna Brazil chhuahsanin indo chhuahna Mozambique, Angola leh Iraq rama ADRA-in chhawmdâwlina hnâ a thawh pui tûrin a inpe vê a.

Kum 48 mî chauh chu a la ni nân, Marcelo sam hi a vâr vek tawh a, chû chuan indona bomb puak leh silai mu kâr, chhûn nisa rum rût, zân khaw vâwt bâkah ruah sûr kâra rim taka thawk a nihzia a târlang a. Amah avâng hi chuan eng mah a danglam lo vang.

Interview neihnaah Marcelo chuan heti hian a sawi, “Mahnî in luma nuam taka khawsâ chu ka ni nân, kum 1990 khân nun nawmna tak tak ka nei lo,” tiin Iraqî khawpui Irbil-ah a sawi a. Chutah chuan ADRA Kurdistan director hnâ a thawk tîn a ni. “Khatih lai huna indo chhuahna ram Ethiopia leh Somalia tama rilțâma thi mêkte tãnpui an ngaih thû TV thupuan ka hmuh khân tãnpui duhna rilrû ka pu nghâl a. Pathian kohna ni ngêi pawhin ka hria a ni,” tiin a sawi.

A hna hmasa ber chu Mozambique ram buai leh

khawkhen tuâr khaw 100 lai chhuahsana hmun danga awmte A d v e n t i s t Development and Relief Agency-in chhawmdâwla eitûr a pêkna hmunah a ni. Hê ramah hian kum 1977

atạng khân tuâlchhông buaina a chhuak a, kum 1992-ah inremna an nei thei tawk a ni.

“Chû hmun kan thlen chuan, ka lo ngaihrûat âiin an dinhmun a chhe zawk fê tih ka hre ngêl a. Han hawisan leh thei ziazâng ka ni tawh lo va, nasa taka tanpui an ngai a ni,” tiin a sawi.

Mozambique-ah chuan thla riât lai a thawk a, chuta tâng chuan mi dangte tanpui zêl duhna chu a nei lian lehzuâl a. Mahse, a nû dam lo enkawl tûra hun eng emawti chhông Brazil lama a kîr leh a ngai tlat mai sî a ni.

A hnûa a thawh lehna chu Angola ramah a ni thung a, hê ramah hian tuâlchhông buaina kum 27 zet a chhuak tawh a ni. A awm kum khatna pheï chu râpthlâk tak a ni a, mîten pheikhawk te, ui thîte lamin an ei a ni. Kum 1993 sipaiin beihpui an thlâk lai khân, Angola hmârlam bial khawpui Malanje in pakhatâh naupang rilâtâm thi mai tûr chu bomb sûr kârah a chhan him a ni.

“Kawthlêra ka thil hmuh chu râpthlâk tak a ni. Naupang rilâtâm ruh leh vun chauh nei eng emaw zât an awm a. Chutiang hmuh chu ka tuâr zo ngang lo. Ka hmuh theih ang angtê chu ka chênnaa hruaiin, ei tûr ka pe ta a ni,” tiin a sawi.

Ani kha Adventist chhôngkuaten hnuchham 200 chuâng an enkawlna Malanje kuaah a thawk bawk a.

Kum 2016 khân, Marcelo chu Iraq ram chhônga râtlântê chhawmdâwl hnâ thawk tûrin a kal bawk a.

ADRA Kurdistan chief financial officer, Liander Reis chuan, “Ani hi chuan tanpui leh chhawmdâwl duhna thinlung lian pui a pû a ni,” tiin a fak hlê a ni.